

Herrljunga kommun

herrljunga.kommun@admin.herrljunga.se

Rektorn vid Kunskapskällan

lars.lorentzon@admin.herrljunga.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Kunskapskällan
i Herrljunga kommun

Tillsyn i Kunskapskällan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Herrljunga kommun under hösten 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Gymnasieskolan Kunskapskällan besöktes av Skolinspektionen mellan den 3 och 4 oktober 2012.

Fakta om skolan

Herrljunga gymnasieskola, Kunskapskällan, har cirka 300 elever inom bygg- och anläggningsprogrammet, ekonomiprogrammet, el- och energiprogrammet, humanistiska programmet, industritekniska programmet, naturvetenskapsprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet samt introduktionsprogram och gymnasial lärlingsutbildning (bygg). För årskurs 3 finns i tillämpliga fall motsvarande utbildning med den benämning som angavs i 1985 års skollag.

Ungefär hälften av ungdomarna i Herrljunga kommun väljer att bedriva sina gymnasiestudier vid Kunskapskällan.

Skolan är belägen i centrala Herrljunga. I skolbyggnaden bedrivs undervisning för elever i de studieförberedande programmen samt i gymnasiegemensamma ämnen. Undervisningen i yrkesförberedande ämnen sker i övrigt antingen i anslutning till företag (el- och energitekniska programmet samt industritekniska programmet) eller i andra skollokaler (restaurang- och livsmedelsprogrammet samt bygg- och anläggningsprogrammet).

Skolan leds av en rektor.

Av de elever som avslutade sin utbildning på Kunskapskällan våren 2011 var 94 procent behöriga till högskolan, att jämföra med 87 procent i riket. Andelen behöriga till högskolan har under de senaste fem åren varierat mellan 95 procent och 87 procent. Den genomsnittliga betygspoängen våren 2011 var 14,3 vilket är något högre än riket (14,1). Den genomsnittliga betygspoängen har varierat mellan 13,2 (2010) och 14,4 (2007) under de senaste fem åren. Andelen elever med fullföljd utbildning inom 4 år är i nivå med riket. Andelen elever med utökat program har ökat under de senaste åren och läsåret 2010/11 läste 64 procent av eleverna utökat program.

Helhetsbedömning

Kunskapskällans kunskapsresultat har under senare år varit relativt stabilt. En stor andel av skolans elever når samtliga utbildningsmål. Det finns dock varje år ett antal elever vid skolan som inte når utbildningsmålen. Olika elevgrup-

pers eller enskilda studievägars måluppfyllelse är dock svårt att analysera av andra än rektor och skolans personal då skolan har för få elever för att denna ska redovisas i offentlig statistik. Skolinspektionen finner dock att skolan själv i sitt systematiska kvalitetsarbete behöver bryta ner sina resultat ytterligare och tydligare analysera hur skolans genomförda insatser bidragit till det uppnådda resultatet. För att förbättra resultatet bedömer Skolinspektionen att skolan till exempel måste utveckla arbetet med att ge särskilt stöd till elever i behov av det.

Vid tillsynstillfället framkommer inget annat än att Kunskapskällan är en trygg skola där det råder en god stämning mellan elever och mellan elever och vuxna. I de enkäter Skolinspektionen låtit genomföra framkommer dock att det finns elever som anser att skolan kan göra mer för att förhindra kränkningar. Skolinspektionen bedömer också att skolans plan mot kränkande behandling måste utvecklas för att spegla skolans behov av insatser för att förebygga kränkningar och främja likabehandling.

Skolinspektionen bedömer att elevernas formella inflytande över sin utbildning fungerar väl vid Kunskapskällan. Elevernas inställning i olika frågeställningar efterfrågas i hög utsträckning genom elevrådet och i den partssammansatta "skolkonferens" som finns inrättad på skolan. Det genomförs också mer eller mindre regelbundet klassråd i de enskilda klasserna. Det förekommer i varierande grad att eleverna har inflytande över arbetssätt och arbetsformer, men när det gäller undervisningens innehåll är det sällsynt att eleverna har något inflytande. Skolinspektionen bedömer att skolan i högre utsträckning måste stimulera eleverna till att ta ansvar och utöva inflytande över själva undervisningen.

Enligt Skolinspektionens bedömning finns goda förutsättningar för att utveckla verksamheten vid Kunskapskällan så att måluppfyllelsen ökar. Skolans ledning och lärare vid skolan visar ett stort intresse för att eleverna ska nå utbildningens målsättningar. Det finns också goda förutsättningar i form av samarbete med det lokala näringslivet och omgivande kommuner. Lärarna i skolan samarbetar i stor utsträckning med varandra och de erbjuds också relevant kompetensutveckling utifrån de identifierade behoven. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Herrljunga kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 mars 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Herrljunga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Eleverna ges ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. I läroplanerna anges vidare att läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen.

Vid intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna vid skolan har ett reellt inflytande via framförallt elev- och klassråd. I dessa former behandlas frågor av övergripande intresse tillsammans med skolans eller klassens elever. Vidare framkommer i intervjuerna att elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen varierar mellan lärare och mellan ämnen. Det förekommer att eleverna har inflytande över arbetssätt och arbetsformer, men när det gäller undervisningens innehåll är det sällsynt att eleverna har något inflytande. Rektor uppger i intervju att han är medveten om att elevernas möjligheter till inflytande varierar inom skolan. Det förekommer också enligt lärarna att de nöjer sig med att eleverna lämnar över ansvaret för planeringen av undervisningen till lärarna.

Skolans demokratiuppdrag ställer dock krav på att skolan aktivt ska stimulera eleverna till ansvar och inflytande. Utredningen visar att eleverna vid Kunskapskällan inte ges tillräckliga möjligheter till ett reellt inflytande på undervisningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § första stycket skollagen

Lgy 11 2.3 Elevernas ansvar och inflytande/Lpf 94 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Trygghet och studiero

Bedömning

Herrljunga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det framgår av skolans plan mot kränkande behandling vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen åligger det huvudmannen att se till att det varje år upprättas en plan som anger de konkreta åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska också innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som ska genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolan kartlägger elevernas upplevda trygghet i skolan via enkäter och via samtal med elever. Rektorn har kännedom om de fall av kränkande behandling som rapporterats till honom och tar aktiv del i arbetet med att åtgärda kränkande behandling. Det finns också rutiner för att redovisa fall av kränkande behandling till huvudmannen. Kunskapskällan har upprättat en likabehandlingsplan för verksamheten som också utgör skolans plan mot kränkande behandling. Planen är dock allmänt hållen och de specifika omständigheter som präglar verksamheten vid Kunskapskällan framgår inte. Till exempel finns inga referenser till eller insatser angivna med anledning av att skolans elever tillbringar mycket av sin skoltid i andra lokaler och verksamheter. I planen finns inte redovisat vilka insatser skolan avser att vidta under det kommande läsåret utifrån en kartläggning (t.ex den ovan nämnda enkätundersökningen) av den aktuella situationen vid skolan. I planen saknas också en redogörelse för vilka av fjolårets planerade åtgärder som har genomförts under det gångna året.

Skolans plan mot kränkande behandling uppfyller inte författningarnas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd**Bedömning**

Herrljunga kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Särskilt stöd ska ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.
- Rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds och att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Kunskapskällan hade 68 avgångselever vårterminen 2012, av vilka 60 fick slutbetyg. Några elever valde att gå ett fjärde år och ytterligare några elever fick ett samlat betygsdokument. Av intervjuer med elever och lärare samt av dokument framgår att skolan har en organiserad stödverksamhet i form av schema-lagda "stödtimmar" i ämnena engelska, matematik och svenska dit elever kan söka sig. Därutöver uppger lärare i intervjuer att de på olika sätt stödjer elever som riskerar att inte nå målen/kunskapskraven. Det behov av stöd som dessa elever har anmäls inte till rektorn och utreds inte heller för att kartlägga en elevs eventuella behov av särskilt stöd. Skolan har under föregående och innevarande läsår utarbetat fem åtgärdsprogram. Enligt skolans specialpedagog utarbetas åtgärdsprogram i första hand för elever som har stor frånvaro eller har stora "studierester". En åtgärd som ofta används i dessa fall är att eleverna erbjuds samtal med specialpedagogen för att få hjälp med att strukturera sina studier.

Skolinspektionen har tagit del av två av de utarbetade åtgärdsprogrammen vid skolan. Av dessa framgår inte vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses eller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Det framgår inte heller att rektor har beslutat om insatserna i de granskade åtgärdsprogrammen.

Utredningen visar att skolan inte har ett systematiskt arbete för att upptäcka och utreda en elevs eventuella behov av särskilt stöd. De åtgärdsprogram som skolan utarbetar motsvarar heller inte de krav som ställs på sådana. Det är också viktigt att beslut om åtgärdsprogram fattas i behörig ordning, det vill

säga av rektor eller den som rektor utsett. Verksamheten uppfyller därmed inte kraven i författningarna och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8 – 9 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Herrljunga kommun en anmärkning.

Herrljunga kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 1 mars 2013.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten.
- Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras inte i tillräcklig omfattning.

Motivering

I skollagen anges att rektor ansvarar för att det på skolenhetsnivå genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Som pedagogisk ledare för skolan och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat.

Av intervjuer framgår att det i enskilda arbetslag, liksom på skolenhetsnivå, pågår ett kvalitetsarbete och utifrån detta utvecklas verksamheten. Både lärare och rektor menar dock att de processer kring kvalitetsarbete som pågår i skolan är uppdelade och inte bildar en helhet. Skolan får därmed svårigheter att på ett tillräckligt systematiskt sätt arbeta med förbättringar av verksamheten.

I intervjuer uppger lärare att de i samband med läsårsslut och läsårsstart arbetar med kvalitetsarbete. I arbetet utgår lärarna framförallt från de erfarenheter de gjort under läsåret kring vad som behöver utvecklas. Lärarna har också tillgång till visst skolövergripande material, till exempel sammanställningar av elevenkäter och sammanställningar av elevernas kunskapsresultat. Arbetet sker

framförallt i arbets- eller ämneslag och det finns, enligt lärarna, inte något forum för skolövergripande diskussioner eller analyser av skolans samlade resultat.

Rektor sammanställer skolans resultat utifrån skolans och den politiska nämndens mål. En viktig del av underlaget är även i detta skede sammanställningar av elevenkäter och elevernas kunskapsresultat.

Rektor upprättar en kvalitetsredovisning i vilken det ekonomiska resultatet, elevernas genomsnittliga meritvärde och andelen elever som är behöriga till högskolestudier redovisas. Det finns också bland annat avsnitt som är rubricerade "arbetet med elever i behov av särskilt stöd", "uppföljning av likabehandlingsplanen" samt "elevers ansvar och inflytande". Gemensamt för det som ingår i kvalitetsredovisningen är att det handlar om uppnådda resultat eller om vad skolan gjort i olika avseenden. I kvalitetsredovisningen saknas dock i stor utsträckning analyser av varför ett visst resultat nåtts eller hur skolans redovisade insatser bidragit till resultatet.

Av utredningen framgår att rektor inte tar tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete för utveckling av utbildningen. För att göra detta behöver rektor bland annat se till att skolans kvalitetsarbete bildar en helhet där effekter av åtgärder analyseras. Arbetet behöver också tydligare dokumenteras för att säkerställa en kontinuerlig utveckling av utbildningen. Då tillsynen visar att det finns flera pågående processer i skolans kvalitetsarbete i syfte att förbättra måluppfyllelsen ser Skolinspektionen överträdelsen som mindre allvarlig och tilldelar huvudmannen en anmärkning.

Författning

4 kap. 4 -5 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektors ansvar/Lpf 94 2.6 Rektors ansvar

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Anna Wide och utredaren Magnus Jonasson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Bo Jersenius
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).